

СТАНОВИЩЕ

на член на Научното жури
по процедура за защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и
научна степен „доктор“

в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов
Изготвил становището: доц. д-р Христина Харизанова-Бартос
Автор на дисертационния труд: инж. Петър Ангелов Чернаев

Тема на дисертационния труд: „Дигитална трансформация на животновъдството –
проблеми и възможности“

I. Административни данни за докторантурата и състав на журито

Инж. Петър Ангелов Чернаев е зачислен като докторант по професионално направление 3.8 „Икономика“, докторска програма „Икономика и управление (аграрна икономика)“ към катедра „Аграрна икономика“ с Заповед №1123/22.12.2021 г., в редовна форма на обучение, за срок от три години, считано от 01.02.2022 г., Съгласно Заповед №213/28.02.2025 г., срокът е удължен с една година, по обективни причини, до 01.02.2026 г., което осигурява възможност за окончателно изготвяне и апробация на основните изследователски резултати. Дисертантът е отчислен с право на защита по Заповед №1284/24.11.2025 г., с което е потвърдено изпълнението на всички изисквания. Процедурата за публична защита е открита и Научното жури е утвърдено със Заповед №1285/24.11.2025 г., издадена от Ректора на СА „Д. А. Ценов – Свищов“, на основание чл. 70 от Правилника за развитие на академичния състав и решение на Факултета „Производствен и търговски бизнес“.

II. Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е в обем 266 страници, включва въведение, три тематично обособени глави, заключение и списък на използваната литература. Добре развито е теоретичното съдържание, а изложението е подредено логически, съобразено с традиционната структура на дисертационните изследвания в областта на аграрната икономика. Научен интерес представлява фактът, че обект на анализ са възможностите и предизвикателствата при дигитализацията и изграждането на „идеална ферма“ със собствени технологични решения, което е особено актуално в контекста на европейските стратегически приоритети за зелена и дигитална трансформация. Отличаваща се в дисертацията е формулираната теза, че внедряването на комплекс от взаимосвързани цифрови технологии и автоматизирани решения води до повишена рентабилност и оптимизиране на процесите в животновъдната ферма, което е доказано чрез разработване на цялостен икономически и управленски модел (Глава втора, параграфи 2.3 и 2.4). Добре развито е приложното направление, свързано с внедряването на ERP системи, IoT устройства и решения с изкуствен интелект (Глава трета). Хипотезите в дисертационния труд на Чернаев са формулирани във въведението и засягат зависимостта на дигитализацията от профила на фермата, управленските характеристики, ролята на държавните софтуерни решения, ефектите на подпомагането и възможностите за пълна

проследяемост по веригата „от полето до вилницата“ . Те са доказани емпирично чрез широк теренен обхват, анализ на реални ферми и разработване на практически решения и прототипи, което води до валидиране на авторовата теза в заключителната част. Потвърждаването им се проследява както чрез количествени данни и авторови модели, така и чрез предложени управленски рамки и технологични решения, включително ERP интеграции и процесна проследяемост. В резултат дисертацията аргументирано показва, че цифровите технологии могат едновременно да подобрят ефективността, рентабилността и устойчивостта на животновъдното производство.

III. Оценка на автореферата

Авторефератът е представен в обем 57 страници, структурно изграден съобразно изискванията, като ясно отразява всички ключови елементи на дисертационния труд – цел, задачи, хипотези, методи, обект и предмет на изследването, както и изведените научни и научно-приложни приноси. Особено важно е, че авторефератът е базиран върху основната теза на дисертацията и проследява логически развитието на темата, а не представлява само описателно резюме. Високо оценявам факта, че в автореферата са включени акценти от цялостната изследователска работа, както и съдържателни елементи от практическия принос.

Структурата и обемът позволяват на читателя да придобие пълна представа за целия дисертационен труд, което отговаря напълно на нормативните изисквания и добрите академични практики.

IV. Научни и научно-приложни приноси

Научен интерес представлява класификацията на животновъдните ферми според дигиталната им готовност, участието във веригата „от полето до трапезата“ и технологичната инфраструктура (Глава първа). Отличаваща се в дисертацията е предложената систематизация на технологични процеси по идентификация, проследяемост, автоматизация и контрол с изкуствен интелект, което разширява съществуващите изследвания в областта. Добре развито е приложното направление, включващо внедряване и оценка на ERP системи, като използваният подход има потенциал за разширяване в други подсектори на аграрната икономика.

V. Публикационна активност

Дисертантът е изпълнил минималните научни изисквания с общ резултат 63.33 точки, от 6 публикации, самостоятелни и съвместни, което показва активна изследователска работа и апробация на резултатите. Високо оценявам тематичната релевантност на публикациите и обвързаността им с основната дисертационна теза, а включително една публикация е в световна база данни, а останалите във вторични или с научно рецензирани сборници. Докторантът посещава и конференции, описани в справките, което подпомага разпространяването на резултатите от дисертационния труд и възможността му за синергия между наука и практика.

VI Критични бележки и въпроси

Критични бележки нямам, но бих желала мнението на докторанта по следните два въпроса: **1.** Кои според автора са основните бариери пред животновъдните стопанства при внедряването на дигитални технологични решения – финансови, технологични, кадрови или административни – и каква е тяхната относителна значимост според мащаба на фермата?

2. В каква степен стопанствата срещат ограничения поради липса на цифрови умения и достъп до квалифициран технически персонал, и кои инструменти на публичната политика биха могли реално да облекчат тези бариери в краткосрочен и средносрочен план?

VI. Заключение

Дисертационният труд представлява завършено научно изследване с висока теоретична и практическа значимост. Въз основа на целостта на изложението, анализиранияте данни, структурираното теоретично съдържание и доказаната приложна стойност, считам, че дисертационният труд напълно отговаря на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

На основа на гореизложеното, оценявам положително разработката и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да вземат решение за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Икономика и управление (Аграрна икономика)“ на инж. Петър Чернаев.

Дата: 10.12.2025 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Христина Харизанова-Бартос